

10 e Kamer

Nr. 1269/12
VAN HET PARKET

Nr. C/1249/13
VAN HET ARREST

Het hof van beroep te Gent, tiende correctionele kamer, heeft het volgende arrest uitgesproken in de zaak:

Hypothecaire inschrijving
Vergunningsregister

13 september 2013

not. KO.66.L3.003854 van het Openbaar Ministerie

tegen:

1. _____ geboren te _____ op _____
landbouwer, wonende te _____
2. _____ geboren te _____ op _____
necaniciën, wonende te _____
3. _____ net maatschappelijke zetel te _____

beklaagden,

verdacht van:

de eerste, de tweede en de derde

het misdrijf te hebben uitgevoerd of om aan de uitvoering ervan rechtstreeks te hebben medegewerkt, of om door enige daad tot de uitvoering zodanige hulp te hebben verleend, dat het misdrijf zonder zijn bijstand niet kon worden gepleegd, of om door giften, beloften, bedreigingen, misbruik van gezag of van macht, misdadige kuiperijen of arglistigheden, het misdrijf rechtstreeks te hebben uitgelokt:

te _____ op 8 en 9 juli 2010:

A. Bij inbreuk op artikel 6.1.1.1° van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO),

hetzij zonder voorafgaande stedenbouwkundige vergunning, hetzij in strijd met de vergunning, hetzij na verval, vernietiging, verstrijken van de termijn van de vergunning, hetzij in geval van schorsing van de vergunning, hierna vermelde handelingen, zoals bepaald bij artikel 4.2.1.4° (het aanmerkelijk wijzigen van het reliëf van de bodem, hetzij door de bodem aan te vullen, op te hogen, uit te graven of uit te diepen waarbij de aard of de functie van het terrein wijzigt) te hebben uitgevoerd, nl. door het dempen van een gracht over een lengte van ongeveer 250 meter en het vervangen door een betonnen buisconstructie;

op de percelen aldaar gelegen gekadastraerd als

70 ca eigendom van
verleden door notaris

met een (globale) oppervlakte van 2 ha 95 a
en
op 29 augustus 2001

Ingevolge akte

B. Opzettelijk of door gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid, in strijd met artikel 8, § 2 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu,

hierna vermelde vergunningsplichtige wijzigingen van kleine landschapselementen of vegetatie, indien ze plaatsvinden in één of meerdere van de gebieden bepaald in artikel 13, § 5 van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, te hebben uitgevoerd, te weten:

3° het uitgraven, verbreden, rechttrekken, dichten van stilstaande waters, poelen of waterlopen;

meer bepaald op het perceel gekadastraerd als

gelegen deels in agrarisch en deels in
landschappelijk waardevol agrarisch gebied, door het dempen van een
gracht over een lengte van ongeveer 250 meter en het vervangen door
een betonnen buisconstructie;

deze feiten zijn strafbaar gesteld door art. 16.6.1., § 1 van het Decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (DABM).

de eerste, de tweede en de derde,

tevens gedagvaard om, bij toepassing van artikel 16.6.6 van het Decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, zich te horen veroordelen tot het herstel in de oorspronkelijke toestand, staking van het strijdig gebruik of het uitvoeren van aanpassingswerken, nl. tot het herstel van de gracht in de oorspronkelijke toestand;

onder verbeurte van een dwangsom van € 200,00 per dag bij overtreding van het bevolen herstel, nl. binnen de drie maanden na het in kracht van gewijsde treden van het vonnis.

Bij vonnis van de rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk van 24 oktober 2012, 12^e kamer, werd op tegenspraak als volgt beslist:

"Verleent ontslag van rechtsvervolging in hoofde van de tenlasteleggingen A en B zonder kosten. voor

Verleent ontslag van rechtsvervolging in hoofde van de tenlasteleggingen A en B zonder kosten. voor

Verleent ontslag van rechtsvervolging in hoofde van de voor de tenlasteleggingen A en B zonder kosten.

Laat alle kosten ten laste van de Staat.

Wijst de herstellvordering af als ongegrond.

Zegt voor recht dat er niet dient te worden overgegaan tot toepassing van artikel 16.6.6 van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid."

Tegen dit vonnis werd door het openbaar ministerie hoger beroep ingesteld op 6 november 2012 tegen alle beschikkingen.

* * *

1. Het hof hoorde op de openbare rechtszitting van 6 juni 2013 in het Nederlands:

- de eerste en de tweede beklaagde in hun middelen van verdediging, bijgestaan door meester advocaat met kantoor te

- de derde beklaagde in zijn middelen van verdediging vertegenwoordigd door meester advocaat met kantoor te

- het openbaar ministerie in zijn vordering bij monde van substituut-procureur-generaal.

2. Het hoger beroep van het openbaar ministerie werd tijdig en regelmatig naar vorm ingesteld en is ontvankelijk.

3. De politie stelde vast dat op de plaats waar de percelen van de eerste en de tweede beklaagde overgaan naar de percelen in er een gracht loopt. Deze gracht stopt waar de werken werden uitgevoerd; de politie besloot hieruit dat de gracht, die water bevatte met een diepte van minstens 50 cm, het verlengde is van een, nu gedempte, gracht op het betrokken perceel van de eerste en de tweede beklaagde (stuk 1.1). Bij een eerste tussenkomst had de politie al vastgesteld dat "de rest van de gracht verder loopt tussen de volgende percelen en wat verder uitmondt in (stuk 2).

De percelen waarop de werken werden uitgevoerd zijn eigendom van onder meer de eerste beklaagde. De tweede beklaagde is de zoon van

de eerste beklagde en helpt zijn vader op zijn landbouwbedrijf; hij besliste mee om de werken uit te voeren (stuk 13).

De werken werden uitgevoerd door de derde beklagde, die een aannemingsbedrijf is, gespecialiseerd in drainagewerken. (stuk 31).

4. De foto's van het strafdossier (stuk 6) bevestigen het feit dat er niet louter sprake was van drainagewerken, zoals voorgehouden door de beklagden, doch wel van het dempen van een bestaande gracht of *slenk*. Het feit dat de werken door de beklagden als drainagewerken werden opgevat en aangezien en ook die functie hebben, neemt niet weg dat deze werken in de feiten een andere vorm hebben. De aanvoering door de beklagden van het Vrijstellingsbesluit van 10 juli 2010 is dan ook tevergeefs. Weliswaar werden drainagebuizen aangebracht, doch de geviseerde werken betreffen het dichten van de *slenk*.

Op het terrein was er voor de werken uitgevoerd in opdracht van de beklagden sprake van een dieper gelegen natte *slenk*, of inzinking van de bodem, die uitliep in een poel (stuk 85), wat bevestiging vindt in de verklaring van de verantwoordelijke van de derde beklagde

gedelegeerd bestuurder: "Onze conducteur is ter plaatse de situatie gaan bekijken en stelde vast dat het een waterzeke moerasvorm betrof, waardoor de runderen met hun poten constant in het water stonden. Het was een soort lager gelegen gedeelte in de weide, waarin water stond, doch er niet uitzag als een gracht." (stuk 31). Dergelijke *slenk* kan in de beschreven omstandigheden onder het meer gemeenzame begrip gracht vallen; in het strafdossier komen de beide begrippen voor, telkens doelend op hetzelfde.

5. De in de telastlegging A strafbaar gestelde feitelijke gedraging is niet het dempen van een gracht doch wel het zonder voorafgaande stedenbouwkundige vergunning aanmerkelijk wijzigen van het reliëf van de bodem, *in casu* veruitwendigd door het dempen van de gracht, of *slenk*, over een lengte van ongeveer 250 m en het vervangen ervan door een betonnen buisconstructie.

De vraag of er al dan niet sprake was van een gracht is op zich dus niet relevant voor de beoordeling van het te last gelegde misdrijf, doch wel of al dan niet een aanmerkelijke reliëfwijziging werd aangebracht; de uitvoerige taalkundige ontleding in de conclusie van de beklagden van het begrip 'gracht' is zonder relevantie.

Van een aanmerkelijke reliëfwijziging is wel degelijk sprake. Het perceel maakt deel uit van uit hun natuur met oppervlaktewater overstroombare gronden, die gevoed worden door grondwater en die een kwetsbaar milieu vormen. De uitgevoerde reliëfwijziging heeft deze fysische systeemopbouw ernstig verstoord. De natte *slenk* en poel dienen immers dieper te liggen dan het bodempell van de aanliggende valleigraslanden, wat door de door de beklagden uitgevoerde werken niet meer het geval is: het perceel werd praktisch geëgaliseerd.

Ten onrechte voeren de beklagden aan dat gezien de aard en functie van het perceel als *weide* niet werden gewijzigd, er geen sprake was van

een aanmerkelijke reliëfwijziging. Dat het perceel na uitvoering van de werken nog steeds als weide gebruikt werd en kan gebruikt worden, doet immers geen afbreuk aan het feit dat waar de slenk en poel zich bevond, de aard en functie van het perceel wel degelijk gewijzigd werd, *in casu* zelfs heel ingrijpend daar de slenk volledig teniet werd gedaan.

De uitgevoerde reliëfwijziging heeft de aard en functie van het perceel op die plaats als slenk en poel ernstig aangetast, zodat er sprake is van een aanmerkelijke reliëfwijziging zoals bedoeld in artikel 4.2.1.4° VCRO; deze reliëfwijziging werd zonder voorafgaande schriftelijke vergunning uitgevoerd.

De lastlegging A is bewezen en dient de drie beklagden te worden toegerekend: de werken werden door de derde beklagde uitgevoerd in opdracht van de eerste en de tweede beklagde. Als gespecialiseerd aannemingsbedrijf hoorde de derde beklagde zich ervan te verzekeren dat de nodige vergunningen voor de werken voortaan waren.

6. Artikel 13, § 5 Decreet Natuurbehoud bepaalt: "Onverminderd de bepalingen van §§ 3 en 4, wordt het geheel of gedeeltelijk wijzigen van kleine landschapselementen of de vegetatie ervan, voor zover de Vlaamse regering die wijzigingen niet verbiedt, tevens afhankelijk gemaakt van het verkrijgen van een vergunning in de volgende gebieden: 1° de landschappelijk waardevolle agrarische gebieden en de agrarische gebieden en de met al deze gebieden vergelijkbare bestemmingsgebieden, aangewezen op de plannen van aanleg of de ruimtelijke uitvoeringsplannen van kracht in de ruimtelijke ordening (...)"

Artikel 8, § 2 Besluit Natuurbehoud bepaalt: "Voor zover ze niet verboden zijn door het bepaalde in artikel 7, worden volgende activiteiten beschouwd als vergunningsplichtige wijzigingen van kleine landschapselementen of de vegetatie ervan, indien ze plaatsvinden in een of meerdere van de gebieden bepaald in artikel 13, § 4 en § 5, van het decreet:

3° het uitgraven, verbreden, rechte trekken, dichten van stilstaande waters, poelen of waterlopen; (...)"

De percelen waarop de werken werden uitgevoerd bevinden zich op grond van het Gewestplan (K.B. van 17 december 1979) deels in landschappelijk waardevol agrarisch gebied en deels in agrarisch gebied, dus gebieden voorzien in artikel 13, § 5 Decreet Natuurbehoud. De door de beklagden uitgevoerde werken zijn activiteiten die volgens het Besluit Natuurbehoud vergunningsplichtig zijn: een slenk werd gedicht, wat valt onder het dichten van poelen of waterlopen; voor deze activiteiten beschikten de beklagden niet over een vergunning.

Anders dan de beklagden voorhouden dienen niet eerst "concrete maatregelen ter vaststelling of bescherming van kleine landschapselementen of vegetatie (in het agrarisch gebied te zijn genomen)" opdat de natuurvergunningsplicht van toepassing zou zijn.

Of het perceel al dan niet een overstromingsgebied is, is niet relevant voor de beoordeling van de feiten in het kader van de te last gelegde misdrijven.

Evenmin relevant is het feit dat de bevoegde overheid voor het perceel geen natuurrichtplan opstelde of het perceel klasseerde als een erfgoedlandschap of ankerplaats.

De telastlegging B is onder dezelfde overwegingen als hiervoor voor de telastlegging A, toerekenbaar aan elk van de drie beklaagden.

7. De te last gelegde misdrijven vereisen enkel algemeen opzet, dit is *in casu* doen wat door de vermelde bepalingen verboden is.

De VCRO bevat geen aanduiding nopens het moreel element zodat het bewust en vrijwillig handelen volstond; het DABM stelt zowel "opzettelijk als door gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid" begane inbreuken op, onder meer, het Decreet Natuurbehoud strafbaar. Dat van dit laatste sprake is wordt voor de beide te last gelegde misdrijven verondersteld bij het plegen van de materiële handeling, die als de uiting van de vrije en bewuste wil van de beklaagden moet worden aangezien, wanneer deze het bestaan van een schulduitsluitingsgrond, zoals overmacht of onoverkomelijke dwaling, of van een rechtvaardigingsgrond, zoals noodtoestand, niet enigszins geloofwaardig maken. Wanneer de beklaagden handelden in strijd met wat een normaal zorgvuldige en vooruitziende persoon, geplaatst in dezelfde feitelijke omstandigheden zou hebben gedaan, is voldaan aan deze schuldvorm, waarvoor onachtzaamheid volstaat. De beklaagden voeren geen verschonings- of rechtvaardigingsgronden aan, noch maken zij deze aannemelijk.

8. De bewezen telastleggingen zijn voor elke beklaagde de uiting van eenzelfde misdadig opzet zodat op grond van artikel 65, eerste lid Strafwetboek voor ze samen slechts één straf moet worden opgelegd.

Door het plegen van de bewezen misdrijven hebben de beklaagden hun financiële belangen gesteld boven het vrijwaren van de natuur en dus het algemeen belang. De handelingen van de beklaagden hebben de natuurlijke waterhuishouding verstoord en dit op een relatief grote oppervlakte. Een financiële sanctionering, in de vorm van een geldboete, zoals voor elk van hen hierna bepaald, is hiervoor meest passend; voor de eerste en de tweede beklaagde is de hierna bepaalde vervangende gevangenisstraf hiervoor gepast. Het hof houdt bij de bepaling van de omvang van de geldboete rekening met het feit dat de misdrijven vooral de eerste beklaagde financieel tot voordeel hebben gestrekt, dat de tweede beklaagde zijn vader hielp en dat de derde beklaagde handelde in opdracht en voor rekening van de eerste en de tweede beklaagde.

De feiten werden gepleegd na 29 februari 2004 en voor 1 januari 2012, zodat de geldboete voor elke beklaagde met 45 decimes wordt verhoogd.

9. Het hof veroordeelt de beklaagden bij toepassing van artikel 50, tweede lid Strafwetboek hoofdelijk tot de kosten.

10. De bijdrage tot financiering van het Bijzonder Fonds tot Hulp aan de Slachtoffers van Opzettelijke Gewelddaden en aan de Occasionele Redders dient te worden bepaald op € 25, sinds 1 januari 2012 te vermeerderen met 50 opdecimes tot € 150, ongeacht de datum van de bewezen verklaarde feiten; deze bijdrage heeft een eigen aard en is geen straf.

De vergoeding voor administratieve kosten moet sinds 1 december 2012 en na indexatie worden bepaald op € 51,20 (art. 91, tweede lid, van het Algemeen Reglement op de gerechtskosten in strafzaken vastgesteld bij K.B. van 28 december 1950, zoals laatst gewijzigd bij art. 1 van het K.B. van 13 november 2012, B.S., 29 november 2012). Ook deze vergoeding heeft een eigen aard en is geen straf.

11. De gewestelijk stedenbouwkundig inspecteur heeft bij brief van 31 januari 2011 een herstellvordering overgemaakt aan het parket. Deze herstellvordering strekt tot herstel in de oorspronkelijke staat. Bij beslissing van 20 december 2012 verleende de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid een eensluidend advies over deze herstellvordering.

Het herstel in de oorspronkelijke staat slaat op het "terug openleggen van de gracht". Deze herstellvordering steunt onder meer op de volgende motieven:

- Het perceel is gelegen in landschappelijk waardevol agrarisch gebied. Waar het dempen van een gracht niet strijdig is met de bestemmingsvoorschriften, wordt de plaatselijke ruimtelijke ordening wel op onevenredige wijze geschaad.
- Het dempen van een gracht en vervangen ervan door een betonnen buisconstructie heeft een invloed op de waterhuishouding en de buffercapaciteit in de omgeving.
- De overtreding is gelegen in een belangrijk landschap van relictzone van de
met een bijzondere
esthetische waarde, die in de herstellvordering wordt omschreven. Door de overtreding werd een "beek met oeverbeplanting en groenaanplanting en groenaanplanting verwijderd", wat een aantasting van het beken- en waterlandschap vormt.
- Het gebied is volgens de ecosysteemkwetsbaarheidskaart gelegen in een prioritare zone die IVON-waardig is en met potenties voor natuur.
- De natuurwaarde van het gebied blijkt uit de biologische waarderingskaarten; het perceel is gelegen in een complex van biologisch zeer waardevolle elementen, waardevolle elementen en minder waardevolle elementen, omschreven als soortenrijk permanent cultuurgrasland met relict van half natuurlijke graslanden en vochtig, licht bemest grasland (dotterbloemhoiland).

- Het dempen van "grachten" kadert niet in een beheer van de ruimte ten behoeve van de toekomstige generaties, gezien dit geen rekening houdt met het leefmilieu, de waterproblematiek en de hinder die deze kan veroorzaken.
- Het sublimeren van een "gracht/waterloop/lineair element" is rechtstreeks strijdig met de bepalingen in het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan: de overtreding is volgens het richting gevende gedeelte ervan gelegen in een gebied voor natuurontwikkeling in valleien van en direct gelegen aan een beek als groene ader.
- In natuurverwevingsgebieden, waarin de overtreding is gelegen, is het beleid gericht op het behoud en het versterken van de ecologische kwaliteiten, waarbij aandachtspunten zijn het behoud van het waterpeil, het aanwezig reliëf en het verbod op het scheuren van graslanden.
- Het betreft een recent dossier.

Art. 6.1.41, § 1 VCRO (gewijzigd bij Decreet van 11 mei 2012 houdende wijziging van diverse bepalingen van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening en wijziging van de regelgeving wat de opheffing van het agentschap Ruimtelijke Ordening betreft; B.S. 6 juni 2012; inwerkingtreding 16 juni 2012) bepaalt:

*"Naast de straf kan de rechtbank bevelen de plaats in de oorspronkelijke toestand te herstellen of het strijdige gebruik te staken, en / of bouw- of aanpassingswerken uit te voeren en / of een geldsom te betalen gelijk aan de meerwaarde die het goed door het misdrijf heeft verkregen. (...)
De herstellvordering wordt ingesteld met inachtneming van volgende regelen:*

1° voor misdrijven die bestaan, of onder meer bestaan, uit het verrichten van handelingen in strijd met een stakingsbevel of in strijd met de stedenbouwkundige voorschriften aangaande de voor het gebied toegelaten bestemmingen, voor zover daarvan niet op geldige wijze is afgeweken, wordt gevorderd:

*a) hetzij de uitvoering van het herstel van de plaats in de oorspronkelijke toestand of de staking van het strijdige gebruik,
b) hetzij, zo dit kennelijk volstaat om de plaatselijke ordening te herstellen, de uitvoering van bouw- of aanpassingswerken;
c) hetzij, indien het gevolg van het misdrijf kennelijk verenigbaar is met een goede ruimtelijke ordening, het betalen van een geldsom gelijk aan de meerwaarde die het goed door het misdrijf heeft verkregen;*

2° voor andere misdrijven dan deze, vermeld in 1°, wordt de betaling van de meerwaarde gevorderd, tenzij de overheid die de herstellvordering instelt, aantoonde dat de plaatselijke ordening hierdoor kennelijk op onevenredige wijze zou worden geschaad, in welk geval één van de maatregelen, vermeld in 1°, wordt gevorderd.

Voor de diverse onderdelen van (één zelfde) misdrijf kunnen verschillende herstelmaatregelen worden gevorderd, indien deze voldoende individualiseerbaar zijn."

Deze bepaling moet worden gelezen in de context van artikel 159 Grondwet, krachtens hetwelk de rechter geen gevolg mag geven aan bestuurshandelingen die niet met de wetten overeenstemmen. De rechter dient de herstellvordering op haar externe en interne wettigheid te toetsen en te onderzoeken of ze strookt met de wet, dan wel of ze op machtsoverschrijding of machtsafwendings berust. Meer bepaald dient het hof na te gaan of de beslissing van het bestuur om het herstel van de plaats in de oorspronkelijke toestand te vorderen uitsluitend met het oog op de goede ruimtelijke ordening is genomen. Het behoort het hof niet de opportuniteit van de gevorderde maatregel te beoordelen.

Het bevelen van een herstelmaatregel vereist dat de plaatselijke ordening door het misdrijf is geschaad en de maatregel er toe strekt deze plaatselijke ordening te herstellen.

12. De uitzondering op het principeel te bevelen herstel overeenkomstig het in artikel 6.1.41, § 1, 1° en 2° VCRO gemaakte onderscheid toont aan, dat de omvang van de schade aan de plaatselijke ruimtelijke ordening, nog meer dan de overtreding zelf, bepalend is voor de keuze van de herstelmaatregel, zowel bij overtreding van de bestemmingsvoorschriften (artikel 6.1.41, § 1, 1°), als voor de andere overtredingen (hetzelfde artikel, maar 1° i.p.v. 2°). In beide gevallen blijft de evenredigheids- en redelijkheidstoets onverminderd van toepassing: het gevorderde herstel moet evenredig zijn aan de *in concreto* vastgestelde aantasting van de ruimtelijke ordening en de maatregel moet redelijk blijven in vergelijking tot de last die dit voor de betrokkenen meebrengt. De concrete vaststelling dat er schade is aan de plaatselijke ruimtelijke ordening volstaat om het eventueel te bevelen herstel naar recht te verantwoorden, zonder dat het hof de evenredigheidstoets die het uitvoert, nader moet toelichten in functie van de gepleegde overtreding en de modaliteiten zoals bepaald in artikel 6.1.41, § 1, eerste lid, 1° en 2° VCRO.

Overeenkomstig artikel 1 Eerste Aanvullend Protocol EVRM, moet de rechter nagaan of de vordering van de stedenbouwkundig inspecteur om een bepaalde herstelmaatregel te vorderen, uitsluitend met het oog op de goede ruimtelijke ordening is genomen. Hij moet de vordering die gebaseerd is op motieven die vreemd zijn aan de ruimtelijke ordening of op een opvatting van een goede ruimtelijke ordening die kennelijk onredelijk is, zonder gevolg laten.

13. De stedenbouwkundig inspecteur motiveert *in casu* voldoende dat de keuze voor een andere herstelmaatregel dan een herstel van de plaats in de oorspronkelijk toestand, de plaatselijke ruimtelijke ordening op onevenredige wijze zou schaden en waarom het herstel in de oorspronkelijke staat als herstelmaatregel gekozen werd, ook in het licht van artikel 6.1.41, § 1, 1° en 2° VCRO.

Het opleggen van de gevorderde herstelmaatregel is nog steeds vereist in functie van een goede ruimtelijke ordening en het herstel daarvan.

14. De beklagden voeren in conclusie aan dat het voorwerp van de herstellvordering "ongeldig" is: de beschrijving van de wederrechtelijk uitgevoerde werken en handelingen is: "dempen van een gracht en vervangen door een betonnen buisconstructie"; er was echter geen gracht en er is geen gracht gedempt geweest.

Dit middel steunt op een louter taalkundige ontleding van het begrip 'gracht', die feitelijk onjuist is: er was wel degelijk sprake van een "waterzieke moerasvorm", wat algemeen omschreven wordt als een gracht, taalkundig juist als een 'slenk', en deze slenk werd wel degelijk gedempt en ondergronds werd een buizenconstructie in de plaats gelegd.

15. Nergens in de herstellvordering wordt de 'gracht' "plots" een beek genoemd, zoals de beklagde in conclusie voorhouden. Er is in de herstellvordering wel een verwijzing naar de nabij gelegen beek, om het belang van de slenk te verduidelijken. Zelfs al zou de slenk een 'beek' genoemd worden, dan nog verandert dit niets aan de feitelijke toestand, noch zou dit meebrengen dat er sprake is van een duistere (straf)vordering aangezien aan de hand van de rechtstreekse dagvaarding, samen gelezen met de gegevens van het strafdossier, voor de beklagden voldoende duidelijk is wat hen wordt te last gelegd.

16. De beklagden voeren aan dat er geen invloed is op de waterhuishouding en dit alleszins niet is aangetoond, wat volgens hen blijkt uit het feit dat het gebied nog altijd zoals vroeger overstroomt; de drainage verbetert de waterhuishouding. Volgens de beklagden is er aldus geen reden om het herstel uit te voeren.

Dit verweer is niet ernstig. Het is vanzelfsprekend dat het dempen van de slenken en het aanbrengen van de buizenconstructie, door de beklagden "drainage" genoemd, een ingrijpend impact op de waterhuishouding ter plaatse heeft gehad. Het water wordt nu veel sneller naar de beek afgevoerd. Een goede waterhuishouding moet hierbij uiteraard beoordeeld worden in functie van de natuur en niet in functie van de bedrijfsbelangen van de eerste en de tweede beklagde, die er klaarblijkelijk mee gebaat zijn dat hun koeien op die plaats niet meer met hun poten in het water staan.

17. Gezien er geen sprake is van louter het aanbrengen van een drainage, doch wel van het uitvoeren van een aanmerkelijke reliëfwijziging, moet het argument van de beklagde dat het draineren in een landbouwzone niet vergunningsplichtig is niet verder ontmoet worden.

18. In de brief van 4 juli 2011 maakt de stedenbouwkundig inspecteur aan de procureur op diens vraag een advies over. In deze brief merkt de stedenbouwkundig inspecteur ook op: "Wij gaan er zelf van uit dat de drainage zelf vrijgesteld is van vergunning cfr. art. 5, 5° van het vrijstellingsbesluit. Het verwijderen van de drainage is dan ook geen voorwerp in onze herstellvordering."

Deze brief houdt geen wijziging van de uitvoering gemotiveerde herstellvordering in. In deze passage vergist de stedenbouwkundige

inspecteur zich trouwens over het bestaan van een "drainage". Zoals hiervoor al vermeld is er geen sprake van loutere drainage, maar werd de aanwezige slenk gedempt. Het grondwater waarmee de slenk gevoed werd, wordt nu met bulzen, wat dan als "drainage" benoemd wordt, afgevoerd naar de nabij gelegen beek.

De stedenbouwkundig inspecteur mag de bestaande herstellvordering, waarover de Hoge Raad voor Handhavingsbeleid eensluidend advies verstrekte, nadien aanvullend motiveren of de herstellvordering toelichten. Het herstel in de oorspronkelijke staat, wat inhoudt het terug open leggen van de gracht (of slenk), wordt door de stedenbouwkundig inspecteur als volgt verduidelijkt: *"Wat moet de overtreder dan juist doen om het reliëf te herstellen? Ik verwijs hierbij naar het advies van mijn collega en beperk mij hierbij tot de onmiddellijke stedenbouwkundige aspecten: "De natte slenk en poel dienen duidelijk dieper te liggen dan het bodempeil van de aanliggende valleigraslanden en moeten zoveel als mogelijk met flauwe oeverlijnen afgewerkt worden. De af te graven specie mag niet in het valleigebied uitgespreid worden maar dient naar een vergunde locatie afgevoerd te worden."* (stuk 80). Afbraakmateriaal of afval dat vrijkomt bij het uitvoeren van een herstelmaatregel mag vanzelfsprekend niet achtergelaten worden op het terrein waar het herstel wordt uitgevoerd, maar dient legaal verwijderd te worden.

19. Ten onrechte voeren de beklaagden aan dat het advies van de Hoge Raad voor Handhavingsbeleid gesteund zou zijn op verkeerde gegevens, omdat deze raad geen kennis had van de brief van 4 juli 2011. De brief van 4 juli 2011 van de stedenbouwkundig inspecteur bevat immers geen nieuwe of andere gegevens dan deze van het strafdossier, noch brengt deze wijzigingen in de herstellvordering aan.

20. Het advies van het college van burgemeester en schepenen of het advies van de "administratie Landbouw", waarmee de beklaagden vermoedelijk verwijzen naar het voor landbouw bevoegde departement van de Vlaamse overheid, is niet voorzien en alleszins niet vereist voor een rechtsgeldige herstellvordering.

21. De stedenbouwkundig inspecteur vordert in de herstellvordering de niet-nakoming van het bevel tot herstel in de oorspronkelijke toestand te sanctioneren met de verbeurte van een dwangsom.

Gelet op het talmen van de beklaagden in het verleden om tot het herstel over te gaan, en de zelfs impliciete weigering hiervan in hoofde van de eerste beklagde, wordt terecht de verbeurte van een dwangsom gevorderd bij niet naleving van het bevel tot herstel. Het hof is hierbij niet gebonden door het door de stedenbouwkundig inspecteur voorgestelde bedrag voor de dwangsom. Gezien de economische afwegingen die aan het begaan van de stedenbouwkundige inbreuk ten grondslag lagen, vormen de hierna uitgesproken modaliteiten een gepaste en noodzakelijke aansporing van deze beklagden om hiertoe zelf over te gaan.

De lange tijd sedert dewelke de beklaagden reeds konden overgaan tot het herstel van de plaats in de oorspronkelijke toestand en de ruime termijn welke hen thans hiertoe nog wordt verleend, brengen mee dat er

geen reden is om bij toepassing van artikel 1385bis, laatste zin, Gerechtelijk Wetboek nog een zekere termijn te bepalen waarna de veroordeelden pas de dwangsom zullen kunnen verbeuren.

22. De beklagden voeren aan dat er "tegenstrijdigheid (is) tussen de twee vorderingen" en dat de rechten van verdediging geschonden zijn: uit de "terechtstelling-dagvaarding" (sic) kan niet opgemaakt worden welke instantie ze zou ingeleid hebben, terwijl in het dossier geen vordering van "Natuur en Bos", dit is het Agentschap Natuur en Bos (ANB), te onderkennen is.

De herstellvordering van de stedenbouwkundig inspecteur is hiervoor besproken. Anders dan de beklagden suggereren, is er geen vordering van het ANB. Wel vermeldt de inleidende dagvaarding dat de beklagden tevens gedagvaard zijn zich tot het herstel voorzien door artikel 16.6.6 DABM te horen veroordelen.

Artikel 16.6.6 DABM bepaalt: "Naast de straf kan de rechtbank, ofwel ambtshalve, ofwel op vordering van het openbaar ministerie, ofwel op vordering van de gemachtigde ambtenaar, ofwel op vordering van de burgerlijke partij, bevelen om de plaats in de oorspronkelijke toestand te herstellen, het strijdige gebruik te staken of aanpassingswerken uit te voeren."

De herstellvordering van de stedenbouwkundig inspecteur is gegrond op de bepalingen van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening en bestaat naast een eventuele herstellvordering op grond van het Decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid. Het hof kan de herstelmaatregelen op grond van het DABM in beginsel ambtshalve opleggen, doch *in casu* is er een vordering van het openbaar ministerie. Het openbaar ministerie heeft gevraagd deze herstelmaatregelen te koppelen aan een dwangsom; gezien het hof niet ambtshalve een dwangsom kan opleggen, is een vordering hiertoe wel vereist.

Anders dan de beklagden stellen, is er in deze zaak geen tegenstrijdigheid tussen de herstellvordering van de stedenbouwkundige inspecteur en de herstellvordering van het openbaar ministerie.

De herstelmaatregelen op grond van het DABM beogen het herstel van wat bij inbreuk van de wetgeving gehandhaafd door het DABM, zoals het Decreet Natuurbehoud, werd teniet gedaan of beschadigd. *In casu* slaat het op het herstel van de natuur van wat niet in het stedenbouwkundig herstel is omvat. Naast de herstelmaatregelen die het hof op grond van het VCRO oplegt, zijn ook de herstelmaatregelen op grond van het DABM noodzakelijk om een volledig herstel van de bestaande wederrechtelijke toestand te verwezenlijken.

23. Onder dezelfde overwegingen als hiervoor vermeld voor de dwangsom gekoppeld aan de stedenbouwkundige herstelmaatregelen, koppelt het hof de hierna bepaalde herstelmaatregelen op grond van het DABM aan de hierna bepaalde dwangsom.

24. Nu er mogelijk burgerlijke belangen zijn die niet in staat van wijzen zijn dienen de burgerlijke belangen ambtshalve te worden aangehouden in toepassing van artikel 4 V.T. Sv.

OP DEZE GRONDEN

Het hof,

rechtsprekend op tegenspraak,

gelet op de artikelen hiervoor aangehaald en de artikelen:

- art. 3, 38, 39, 40, 41, 65, lid 1, 65 en 100 Sw.,
- art. 211 en 211bis Sv.,
- art. 24 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken,

verklaart het hoger beroep ontvankelijk en er ten gronde over beslissend met eenparige stemmen:

wijzigt het bestreden vonnis als volgt:

veroordeelt de eerste beklagde voor de telastleggingen A en B samen tot een geldboete van € 1500, verhoogd met 45 decimes tot € 8250 of een vervangende gevangenisstraf van drie maanden,

veroordeelt de tweede beklagde voor de telastleggingen A en B samen tot een geldboete van € 750, verhoogd met 45 decimes tot € 4125 of een vervangende gevangenisstraf van drie maanden,

veroordeelt de derde beklagde voor de telastleggingen A en B samen tot een geldboete van € 500, verhoogd met 45 decimes tot € 2750,

veroordeelt de beklagden elk tot betaling van de bijdrage van € 25 aan het Slachtofferfonds, met 50 decimes verhoogd tot € 150,

veroordeelt de beklagden elk tot betaling van de vergoeding voor administratieve kosten van € 51,20,

veroordeelt de beklagden hoofdelijk tot de kosten, voor het openbaar ministerie begroot op € 335,91 in eerste aanleg en € 92,52 in beroep,

beveelt de eerste, tweede en derde beklagde elk over te gaan tot het herstel van de plaats te kadastraal gekend als in de oorspronkelijke toestand door:

- het terug open leggen van de gracht (of slenk), waarbij de natte slenk en poel duidelijk dieper dienen te liggen dan het bodempeil van de aanliggende valleigraslanden en zoveel als mogelijk met flauwe oeverlijnen moeten afgewerkt worden en de af te graven specie niet in het valleigebied uitgespreid mag worden,
- het legaal verwijderen van alle afbraak- of afvalmaterialen die hiermee verband houden,

binnen een termijn van zes maanden vanaf de dag waarop dit arrest in kracht van gewijsde zal treden,

beveelt dat voor het geval dat de plaats niet in de oorspronkelijke toestand wordt hersteld binnen voormelde termijn de stedenbouwkundig inspecteur en het college van burgemeester en schepenen van
van ambtswege in de uitvoering ervan kunnen voorzien, overeenkomstig hetgeen is bepaald in artikel 6.1.46 VCRO,

zegt voor recht dat op vordering van de stedenbouwkundig inspecteur door elke veroordeelde een dwangsom zal worden verbeurd van € 250 per dag vertraging in de nakoming van dit bevel, te rekenen vanaf het verstrijken van de termijn van zes maanden vanaf de dag waarop dit arrest in kracht van gewijsde zal zijn getreden,

beveelt op grond van artikel 18.6.6 DABM het herstel in de oorspronkelijke toestand van de plaats zoals hiervoor vermeld, binnen een termijn van zes maanden vanaf de dag waarop dit arrest in kracht van gewijsde zal treden,

zegt voor recht dat op vordering van het openbaar ministerie door elke veroordeelde een dwangsom zal worden verbeurd van € 250 per dag vertraging in de nakoming van dit bevel, te rekenen vanaf het verstrijken van de termijn van zes maanden vanaf de dag waarop dit arrest in kracht van gewijsde zal zijn getreden.

Houdt de burgerlijke belangen ambtshalve aan.

Kosten eerste aanleg:	
Dagv. 1° en 2° bekl:	€ 25,63
Dagv. 3° bekl.:	€ 33,55
Hypoth. Inschr.:	€ 246,19
	<hr/>
	€ 305,37
+ 10 % :	€ 30,54
	<hr/>
Totaal:	€ 335,91

Kosten beroep:	
Afschrift vonnis:	€ 15,00
Afschriften akten hb:	€ 3,00
Opstelrecht ber. bekl.:	€ /
Dagvaarding:	€ 66,11
	<hr/>
	€ 84,11
+ 10 % :	€ 8,41
	<hr/>
Totaal:	€ 92,52

Dit arrest is gewezen te Gent door het hof van beroep, tiende correctionele kamer, samengesteld uit kamervoorzitter als voorzitter, en de raadsheren en en in openbare terechtzitting van 13 september 2013 uitgesproken door voorzitter in aanwezigheid van substituut-procureur-generaal, met bijstand van griffier